

МЕТА СИСТЕМИ ДЕРЖАВИ УКРАЇНА: ЗМІСТ, ХАРАКТЕРИСТИКИ, ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Оболенцев Валерій Федорович,

канд. юрид. наук, доц.,

доцент кафедри кримінології

і кримінально-виконавчого права,

Національний юридичний університет

імені Ярослава Мудрого,

Україна, м. Харків

e-mail: hortisa71@gmail.com

ORCID 0000-0001-8360-8959

У статті з використанням методики системного аналізу обґрунтовано мету системи держави Україна, розглянуто її відповідність вимогам, що висуваються до мети системних об'єктів. Наведено зауваження щодо трактовки мети системи держави Україна, викладеної в Конституції та в інших нормативних актах українського законодавства.

Ключові слова: мета системи держави Україна; вимоги до мети системи; проблеми системи держави Україна; запобігання злочинності.

Постановка проблеми. Актуальність теми статті можна обґрунтувати алегорією народної мудрості: «Для корабля, напрямку руху якого не визначено, жоден вітер не буде попутним». Йдеться про те, що критичною передумовою належного функціонування системи держави Україна є попереднє визначення її фундаментальних орієнтирів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Системний підхід завжди вважався конструктивним методологічним підґрунтям для різних наукових сфер. Тож не дивно, що останнім часом системотехніка дедалі більше використовується й у дослідженні процесів вітчизняного державного будівництва.

Так, А. А. Романова (A. A. Romanova) у своїй праці розглянула систему забезпечення прав і свобод людини і громадянина та виділила її елементи – інституційне, правове, організаційне та ресурсне забезпечення. Інституційне забезпечення авторка подає як різномірневу систему державних органів, органів

місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства, задіяних у безпосередньому забезпеченні прав і свобод людини і громадянина [11]. Окрім вищих органів державної влади – Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, дослідниця до цієї системи відносить судові та правоохоронні органи, органи місцевого самоврядування, політичні партії, адвокатуру, неурядові громадські організації, профспілки, засоби масової інформації та ін. Правовим забезпеченням А. А. Романова вважає всю сукупність законів України, що закріплюють права і свободи людини і громадянина, а також міжнародно-правові акти в цій галузі, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України. Організаційним забезпеченням прав і свобод людини і громадянина, на думку дослідниці, є механізми соціального управління, а ресурсне забезпечення проявляється через сукупність показників матеріально-технічного, фінансово-економічного, кадрового, наукового та інформаційного забезпечення.

У своїй роботі Ю. Б. Молодожен (Yu. B. Molodozhen) та О. В. Гуненкова (O. V. Gunenkova) представили результати застосування системного підходу в дослідженні системи адміністративних послуг в Україні, Зокрема, автори розкрили системну взаємодію органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, окремих категорій юридичних і фізичних осіб у процесі надання адміністративних послуг, проаналізували відповідність цієї системи загальноновизнаним системним ознакам [5].

На засадах системного підходу фахівці досліджують і можливості використання новітніх інформаційних технологій для вдосконалення механізмів державного управління. Так, Д. Б. Ельчанінов (D. B. Yelchaninov) показав, що сучасний системний підхід і методологія IDEF0 можуть бути інтегровані для формування теоретико-методологічних засад аналізу та прогнозування державного управління України [2]. Він дослідив і побудував IDEF0-модель впливу запиту надсистеми (зовнішніх чинників) щодо системи держави Україна в аспекті державно-адміністративного устрою, окреслив можливості функціонально-вартісного аналізу бюджету країни за цією методикою.

Маємо звернути увагу і на власний досвід використання системотехніки у дослідженнях державної діяльності. Так, у роботі [6] розкрито результати системного аналізу системи запобігання злочинності в Україні, визначено її системну мету, призначення, функції, структуру, елементи, формалізовано проблеми, побудовано функціональну модель.

Мета і завдання статті. Як зазначають науковці, у будь-якій системі мета визначає сенс існування, спрямованість, зміст і сутність системних процесів. Відповідно до мети визначаються її призначення, функції, критерії ефективності та інші системні характеристики. У свою чергу визначення мети надає можливість:

- орієнтувати елементи системи в особистому, соціальному та економічному просторі;
- мобілізувати й ефективно використовувати ресурси системи;
- здійснювати контроль за функціонуванням системи;
- підвищити ступінь обґрунтованості оцінки результатів діяльності [1, с. 61–62].

З урахуванням цього для вдосконалення роботи державних (правоохоронних) механізмів проаналізуємо мету системи держави України.

Виклад основного матеріалу. Основними якісними вимогами щодо мети системи вважаються: 1) обґрунтованість; 2) визначеність; 3) досяжність; 4) можливість визначення ступеня досягнення цілі; 5) орієнтація у часі [1].

1. Обґрунтованість мети системи держави України. Відповідно до сучасного рівня системотехніки стверджується, що будь-яка система має певну об'єктивну мету існування або створена для суб'єктивної цілі (декількох цілей). Цілі системних об'єктів обґрунтовуються бажанням віддалитися від ситуації, що не задовольняє творців системи та досягти потрібного стану речей у майбутньому. Цілі є ніби антиподом проблеми. При формулюванні проблеми вказується на те, що нам не подобається, і напрямок, за яким треба віддалитися від ситуації, що нас не влаштовує [1]. Відповідно метою створення/існування системи є образи бажаного майбутнього (стану системи або результатів

функціонування) [12, с. 28–29; 3, с. 38]: 1) певний (завданий ззовні або встановлений самою системою) найбільш доцільний (бажаний) кінцевий стан [4, с. 85; 3, с. 50]; 2) реалізація необхідного порядку зміни станів (потрібний рух); 3) забезпечення потрібного напрямку руху системи без конкретизації кінцевого стану системи [3, с. 50; 12, с. 28–29].

Ґрунтуючись на вказаному, у роботі [6] метою системи держави Україна ми окреслили права і свободи людини, які «... визначають зміст і спрямованість діяльності держави». Без сумніву, права і свободи людини є орієнтиром для системної державної діяльності, тим більше, що і на міжнародному рівні саме вони визнаються виключною цінністю демократичних країн.

2. Визначеність цілей. Сутність основних прав і свобод людини окреслено у статтях розд. 2 Конституції України та з різним ступенем деталізації розкрито у законах й підзаконних нормативних актах. Однак маємо звернути увагу на те, що категорії «права людини» та «свободи людини» як родові поняття щодо конкретних прав і свобод українських громадян у вітчизняному законодавстві не розкриті. За таких обставин неможливо й сформулювати визначення конкретних прав і свобод методом «через рід та родову відмінність». Ця невизначеність породжує неоднозначне розуміння загального орієнтиру всієї державної діяльності, недоліки нормотворчості та проблеми у правозастосуванні. Значну кількість рішень Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення норм Конституції України можна вважати тому підтвердженням.

Проблемою є й те, що загальна кількість прав людини та громадянина, що закріплені у законодавстві як мета діяльності системи держави України, достеменно не відома.

3. Досяжність. Принципова вимога, що вочевидь є критерієм раціональності вибору мети для будь-якої системи: «Досяжність означає, що майбутні результати або стан системи можуть бути принципово досягнуті» [1, с. 62].

Відповідно до теорії системотехніки, досягнення мети системи

забезпечується виконанням її функцій. Функція – це зовнішній прояв властивостей об'єкта в існуючій системі відносин [3, с. 27–28]. Функцію системи ототожнюють із: здатністю до дії; впливом; задоволенням потреб; роллю; обов'язками. У ст. 3 Конституції України вказано: «Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави». Відтак, для системи держави Україна функціями можна вважати утвердження і забезпечення прав і свобод людини.

Утвердження прав і свобод – це зміни в їх стані, що являють собою покращення матеріальних, енергетичних та інформаційних характеристик.

Забезпечення прав і свобод – це: 1) підтримка їх ресурсами; 2) профілактика перешкод при реалізації.

Системи виконують функції за наявності (шляхом) потоків енергії, матерії та інформації. Розрізняють такі типи потоків: енергетичні, матеріальні, інформаційні, фінансові, людські (кадрові). Фактично потоки ініціює структура, перетворюючи їх через регулювання та з оберненим зв'язком, з обмеженням у просторі та часі [3, с. 26]. Вочевидь, вони реалізуються передусім у діяльності вітчизняних державних установ згідно з їх компетенцією, хоча й громадяни між собою також мають обов'язки щодо взаємного непорушення та забезпечення прав.

Наскільки реальним є досягнення цілі системи держави Україна в аспекті непорушення існуючих прав громадян? За результатами дослідження було встановлено, що право на життя реалізується між громадянами України приблизно у 2115x1018 правовідносинах [8]. І це лише відносно одного права. Вочевидь, забезпечити реалізацію прав громадян у такій кількості правовідносин є надскладним завданням, яке вимагає значних людських і матеріальних ресурсів. І не дивно, що за обмеженості ресурсів правоохоронних органів досить часто права порушуються протиправними посяганнями.

До того ж за наявності значної кількості прав і свобод, передбачених, зокрема, в Конституції України, загальна мета системи держави Україна подрібнюється на так би мовити її «підвиди». Відповідно і завдання досягнення

мети цієї системи підрозділяються на «підзавдання». А це, у свою чергу, об'єктивно обумовлює конкуренцію (іноді конфліктну, іноді – взаємовиключну) у пріоритетності (першочерговості) розподілу ресурсів задля досягнення цілей системи.

4. Можливість визначати ступінь досягнення цілі. При цьому проблемною є невизначеність у законодавстві кількісних і якісних характеристик прав і свобод громадян, а відтак – проміжних і остаточних результатів їх досягнення за підсумками діяльності системи держави України. У певному сенсі така ситуація пояснюється текстуальною обмеженістю Конституції й вирішується через норми законів та підзаконних нормативних актів. Вочевидь, нелогічним і неконструктивним є налаштування такої державної нормотворчості, коли параметри досягнення мети системи держави Україна (показники прав і свобод людини) встановлюється тими державними органами, на які покладено обов'язок щодо їх забезпечення. Так, Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади згідно зі ст. 116 Конституції України «...вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина» і для цього забезпечує проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики; політики у сферах праці й зайнятості населення, соціального захисту, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування; розробляє і здійснює загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального і культурного розвитку України; розробляє проект закону про Державний бюджет України.

5. Орієнтація в часі. Мається на увазі визначеність моменту, до якого будуть досягнуті бажані стани або результати [1, с. 62]. Реалізація цієї вимоги відносно прав і свобод людини в системі держави Україна має свою специфіку. Наприклад, щодо права людини на життя. Воно з'являється у людини з моменту народження, а припиняється за фактом смерті. Держава має забезпечити право на життя конкретному громадянину впродовж усього його життєвого терміну й тоді мета системи держави Україна в цій частині буде

досягнута. Оскільки нормативно не встановлено часові межі терміну життя, відтак мета цієї системи формально буде досягнута за фактом життя громадянина і впродовж одного, і ста років.

Висновки. Однак чому ж мета системи держави Україна – така важлива категорія державної діяльності – розкрита у законодавстві не належним чином? Цю ситуацію можемо пояснити специфікою процедури цілевизначення нашої держави. Фахівці окреслюють два способи визначення мети системи. «Мета може бути задана системі з боку надсистеми, тобто ззовні. Такі системи називаються цілеспрямованими. У них ціль, що надходить з надсистеми, перетворюється в цілі підсистем, які у свою чергу формують цілі підсистем нижчого рівня. А підсистеми найнижчого рівня формують вже цілі для елементів. В іншому варіанті мета може бути поставлена системою самій собі, тоді вона буде виражати внутрішні потреби системи, і цілі підсистем більш високого ієрархічного рівня сформується на основі цілей підсистем більш низького рівня. За таких обставин достатньо повно враховуються цілі елементів і підсистем, але слабко – цілі надсистеми. Такі системи називають ціленаправленими» [1, с. 58]. Для системи держави Україна надсистемою є суспільство країни. Відтак саме запит суспільства мав би визначати мету функціонування цього системного об'єкта, а сама система тоді відносилася б до категорії систем цілеспрямованих. Однак Конституцію нашої країни було прийнято Верховною Радою України – органом, який є лише частиною державного механізму. Отже, фактично мета державної діяльності була визначена самою системою, яка за вказаних обставин має бути віднесена до систем ціленаправлених. Тож мету системи держави Україна визначало не суспільство, яке, так би мовити, є «замовником» державних послуг, а сама система – держава через нормотворчість одного з її органів. За таких обставин завжди потенційно існуватиме проблема: чим менше прав декларовано, тим простіше для держави їх забезпечувати та, відповідно, досягати мети своєї системної діяльності.

Отже, вважаємо, що в аспекті забезпечення прав і свобод людини варіант

всенародного референдуму з приводу визначення мети держави був би більш коректним, ніж варіант закріплення системної державної мети в Конституції, яку було прийнято голосуванням за участі тільки депутатів Верховної Ради України.

Вказані обставини, безумовно, є суттєвими для функціонування державних механізмів і забезпечення прав і свобод громадян. Раніше ми визначили мету системи державних органів, що забезпечують запобігання злочинності, – відсутність кримінально караних порушень існуючих суспільних відносин і їх збереження [6, с. 16]. Ця мета достатньо коректно співвідноситься з окресленою раніше метою системи держави України. Тож, безумовно, окреслені недоліки змістовного наповнення категорії «мета системи держави України» ускладнюють функціонування системи правоохоронних органів.

В аспекті розглянутих проблем конструктивним є прийняття Верховною Радою України Закону «Про державні цільові програми» від 18 березня 2004 р. [9] (далі – Закон) та затвердження Кабінетом Міністрів України 31 січня 2007 р. «Порядку розроблення та виконання державних цільових програм» [10]. Даний Закон визначає засади розроблення, затвердження та виконання державних цільових програм. Державна цільова програма – це комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, які спрямовані на вирішення найважливіших проблем розвитку держави, окремих галузей економіки або адміністративно-територіальних одиниць, здійснюються з використанням коштів Державного бюджету України та узгоджені за строками виконання, складом виконавців, ресурсним забезпеченням (ст. 1 Закону).

Закон встановлює, що метою розроблення державних цільових програм має бути сприяння реалізації державної політики на пріоритетних напрямках розвитку держави, окремих галузей економіки та адміністративно-територіальних одиниць; забезпечення концентрації фінансових, матеріально-технічних, інших ресурсів, виробничого та науково-технічного потенціалу, а також координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій для розв'язання найважливіших проблем.

Відповідно до Закону державна цільова програма розробляється за сукупності таких умов:

– існування проблеми, вирішення якої неможливе засобами територіального чи галузевого управління й потребує державної підтримки, координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

– відповідності мети програми пріоритетним напрямам державної політики;

– необхідності забезпечення міжгалузевих і міжрегіональних зв'язків технологічно пов'язаних галузей і виробництв;

– наявності реальної можливості ресурсного забезпечення виконання програми (ст. 2 Закону).

За своєю спрямованістю державні цільові програми поділяються на:

– економічні, що спрямовані на вирішення комплексних галузевих і міжгалузевих проблем виробництва, підвищення його ефективності та якісних характеристик, забезпечення ресурсозбереження, створення нових виробництв, розвиток виробничої кооперації;

– наукові, метою яких є забезпечення виконання фундаментальних досліджень у галузі природничих, суспільних і технічних наук;

– науково-технічні, що розробляються для вирішення найважливіших науково-технічних проблем, створення принципово нових технологій, засобів виробництва, матеріалів, іншої наукоємної та конкурентоспроможної продукції;

– соціальні, що передбачають вирішення проблем підвищення рівня та якості життя, проблем безробіття, посилення соціального захисту населення, поліпшення умов праці, розвиток охорони здоров'я та освіти;

– національно-культурні, спрямовані на вирішення проблем національно-культурного розвитку, збереження національно-культурної спадщини, задоволення інтелектуальних і духовних потреб людини;

– екологічні, метою яких є вжиття загальнодержавних природоохоронних заходів, запобігання катастрофам екологічного характеру та ліквідація їх

наслідків;

– оборонні, що розробляються з метою посилення обороноздатності держави;

– правоохоронні, спрямовані на забезпечення правоохоронної діяльності, боротьби із злочинністю та державної безпеки.

Державні цільові програми можуть бути спрямовані на вирішення інших проблем, у тому числі регіонального розвитку, що мають державне значення (ст. 3 Закону).

Щодо врахування громадської думки беззаперечним позитивом є норми про участь громадськості у створенні державних цільових програм. Так, ст. 6 Закону встановлює, що «Проект концепції державної цільової програми публікується в офіційних засобах масової інформації для громадського обговорення». Пункт 14 Порядку розроблення та виконання державних цільових програм закріплює правило про те, що проект концепції програми публікується ініціатором програми в офіційних засобах масової інформації та розміщується на його веб-сайті. До того ж ініціатор проводить громадське обговорення проекту концепції програми (на засіданнях колегії, конференціях, нарадах), за результатами якого готує пропозиції, що враховуються під час доопрацювання проекту. Цей варіант, безумовно, є конструктивним механізмом урахування запиту суспільства на державні послуги та визначення їх цілеспрямованості.

Список літератури

1. Аршинова О. І. Шевченко А. В. Системний аналіз : навч. посіб. Київ : НАУ, 2008. 128 с.
2. Єльчанінов Д. Б. Системологічний підхід до аналізу та прогнозування в державному управлінні. *Стратегічні пріоритети*. 2009. № 2 (11). С. 82–87.
3. Лямець В. І., Тевяшев А. Д. Системний аналіз. Вступний курс : монографія. 2-ге вид. Харків : ХНУРЕ, 2004. 448 с.
4. Методы исследований и организация экспериментов / под ред. К. П. Власова. Харьков : Гуманитарный Центр, 2002. 256 с.
5. Молодожен Ю. Б. Гуненкова О. В. Процес надання адміністративних послуг через призму системного підходу. *Університетські наукові записки*. 2014. № 3 (51). С. 194–203.
6. Оболенцев В. Ф. Базові засади системного аналізу запобігання злочинності в Україні. Харків : Юрайт, 2016. 76 с.
7. Оболенцев В.Ф. Базові засади системного аналізу системи держави України. Харків : Право, 2018. 105 с.
8. Оболенцев В. Ф. Правоотношения как объекты правовой охраны: содержание и

количественные характеристики (по материалам статей разделов 1–6 Особенной части Уголовного кодекса Украины) : монография. Харьков : ФЛП Иолтуховский В. Л., 2007. 232 с.

9. Про державні цільові програми : Закон України від 18.03.2004 р. № 1621-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15> (дата звернення: 20.09.2019).

10. Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм : Постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 р. № 106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2007-%D0%BF> (дата звернення: 20.09.2019).

11. Романова А. А. Система забезпечення прав і свобод людини та громадянина в Україні. *Форум права*. 2012. № 2. С. 599–602. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2012-2/12raagvu.pdf> (дата звернення: 20.09.2019).

12. Сорока К. О. Основы теории систем и системного анализа : навч. посіб. 2-ге вид. Харків : ФОП Тимченко, 2005. 288 с.

References

1. Arshinova, O.I., Shevchenko, A.V. (2008). *Systemnyj analiz*. Kyiv: NAU [in Russian].
2. Yelchaninov D. B. (2009). *Systemolohichnyy pidkhid do analizu ta prohnouzuvannya v derzhavnomu upravlinni. Stratehichni pryorytety*, 2 (11), 82–87 [in Ukrainian].
3. Liamets', V.I., Teviashev, A.D. (2004). *Systemnyj analiz. Vstupnyj kurs*. Kharkiv: KhNURE [in Ukrainian].
4. *Metody issledovaniy i organizatsiya eksperimentov*. K.P. Vlasov (Ed.). (2002). Khar'kov: Humanitarniy tsentr [in Russian].
5. Molodozhen Yu.B., Hunenkova O.V. (2014). *Protses nadannya administratyvnykh posluh cherez pryzmu systemnoho pidkhodu. University research notes*, 3 (51), 194–203 [in Ukrainian].
6. Obolentsev, V.F. (2015). *Bazovi zasady systemnoho analizu zlochynnosti ta victimizatsii v Ukraini*. Kharkiv: Yurait [in Ukrainian].
7. Obolentsev, V.F. (2018). *Bazovi zasady systemnoho analizu systemy derzhavy Ukrayiny*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
8. Obolentsev, V.F. *Pravootnosheniya kak ob'ekty pravovoj okhrany: soderzhanye y kolychestvennye kharakterystyky (po materyalam statej razdelov 1–6 Osobennoj chasty Uholovnoho kodeksa Ukrayny)*. Khar'kov: FLP Yoltukhovskiy V.L. [in Ukrainian].
9. Про державні цільові програми: Закон Украйны від 18.03.2004 р. № 1621-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>.
10. Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм: Постанова Кабінету Міністрів Украйны від 31.01.2007 р. № 106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2007-%D0%BF>.
11. Romanova, A.A. (2012). *Systema zabezpechennya prav i svobod lyudyny ta hromadyanyna v Ukrayini. Forum prava*, 2, 599–602. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2012-2/12raagvu.pdf> [in Ukrainian].
12. Soroka, K.O. (2005). *Osnovy teorii system i systemnoho analizu*. Kharkiv: FOP Tymchenko [in Ukrainian].

Оболонец В. Ф., канд. юрид. наук, доц., доцент кафедры криминологии и уголовно-исполнительного права, Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина, г. Харьков.

e-mail: hortisa71@gmail.com ; ORCID 0000-0001-8360-8959

Цель системы государства Украина: содержание, характеристики, значение для правоохранительной деятельности

В статье на основе методики системного анализа обосновывается цель государства Украина. Рассматривается её соответствие требованиям, которые предъявляются к целям системных объектов. Сделаны замечания по трактовке цели системы государства Украины, изложенной в Конституции и других нормативных актах украинского

законодательства.

Ключевые слова: цель системы государства Украина; требования к цели системы; проблемы системы государства Украина; предупреждение преступности.

Obolentsev V. F., PhD in Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Criminology and Criminal Executive Law, Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.

e-mail: hortisa71@gmail.com ; ORCID 0000-0001-8360-8959

The purpose of the system of the state of Ukraine: the content, characteristics and meaning for law enforcement activities

Based on the system analysis methodology, the article substantiates the goal of the state of Ukraine. Its compliance with the requirements for the goals of system objects is considered. Comments are made on the interpretation of the purpose of the system of state of Ukraine, as set forth in the Constitution and other regulatory acts of Ukrainian legislation.

A crucial factor for the proper functioning of the state system of Ukraine is the preliminary determination of its purpose. In any system, the purpose defines the meaning of existence, orientation, content and essence of system processes. The purpose also defines its designation, functions effectiveness criteria and other system characteristics. Therefore, in order to improve the work of the state (law enforcement) bodies the substantial analysis of the purpose of the state of Ukraine was defined.

The main quality requirements for the purpose of the system are considered: 1) validity; 2) certainty; 3) accessibility; 4) the possibility to determine the degree of the goal achievement; 5) time orientation. As a purpose of the system of the state of Ukraine, we have outlined human rights and freedoms that determine the content and orientation of the state activities. Undoubtedly, human rights and freedoms are a reasonable guideline for systematic state activity in democratic countries.

The essence of basic human rights and freedoms is outlined and disclosed in the articles of Paragraph 2 of the Constitution of Ukraine in varying degrees of detailization and in statutory and substatutory normative acts. However, the definition of the categories of “human rights” and “human freedom” has not been disclosed in national legislation. And the total number of human and citizen rights are enshrined in the legislation as the purpose of the system of the state of Ukraine is not known with certainty.

The accessibility of the purpose of the system is provided by fulfillment of its functions. For the system of the state of Ukraine as functions can be considered establishment and protection of human rights and freedoms. Such functions are implemented in the activities of national state institutions. The problem is the uncertainty in the legislation of the quantitative and qualitative characteristics of the rights and freedoms of citizens, and therefore - the intermediate and final results of their achievement due to the activity's results of the system of the state of Ukraine. Time orientation means the moment's monotopy by which the desired conditions or results will be achieved. The implementation of this requirement regarding to human rights and freedoms in the system of the state of Ukraine has its own specificity.

Keywords: purpose of the system of the state of Ukraine; problems in the system of the state of Ukraine; crime prevention.

Надійшла до редколегії 15.10.2019 р.